

DE TRIBUNE

Redactie-adres:
D. J. WIJNKOOP, Pretoriusplein 3.
Amsterdam.

SOC. DEM. ORCAAN

Administratie-adres:
Gysbrecht van Aemstelstraat 32.
Amsterdam.

Orgaan van de Soc.-Dem. Partij (S. D. P.).
VERSCHIJNT WOENSDAGS EN ZATERDAGS.

REDACTIE: J. C. CETON, H. GORTER,
W. v. RAVESTEIJN en D. J. WIJNKOOP.

Abonnement bij vooruitbetaling fr. p. 60 cent per 3 mnd.
Weekabonnement 5 ct. voor de 2 nrs. - Losse nrs. 3 ct.
ADVERTENTIËN 10 CENT PER REGEL.

Attentie s. v. p.!

Het Redactie-adres is tot nader aankondiging bij:
D. J. WIJNKOOP, Boerhaaveweg 1, te Noordwijk-
aan-Zee.

Kapitalistische onmacht.

Het kapitalisme kan veel.
Het heeft menschenmassa's bijeengebracht, zoo groot als zelfs China, het land van de oudste beschaving, niet vermocht heeft.

Het heeft technische wonderen geschapen, zooals nooit een productie-wijze voor dien.

Het heeft de productie-kraft van de menscheid opgevoerd tot een ongekende hoogte.

Maar er zijn ook eenige dingen, die het kapitalisme niet kan, nooit zal kunnen.

Het is nooit in staat aan allen, zelfs niet aan alle werkers, een stoffelijk bestaan te verzekeren, ook maar eenigermate bevredigend.

En het is nooit bij machte om de menscheid geestelijk een evenwichtstoestand te brengen, waarin de arbeid en het leven in overeenstemming met elkaar, harmonisch zich zouden kunnen ontwikkelen.

Zoo kan het kapitalisme ook nooit, op geen enkel gebied, werkelijke schoonheid, d.i. een harmonische, vaste uitdrukking van gemeenschappelijke gevoelens voortbrengen. Alles wat er op elk gebied, sinds het kapitalisme zich ontwikkeld heeft, dus sinds de 18e eeuw, aan werkelijke schoonheid, aan werkelijke kunst geproduceerd is, heeft een anti-kapitalistische strekking of is nog vóór-kapitalistisch.

En op geen enkel gebied is dat zoo duidelijk als in de bouwkunst. Het kapitalisme kent geen bouwkunst, omdat het geen gemeenschappelijke gevoelens en ideeën kent.

Gebouwen, voor zoover ze niet direct in dienst staan van de productie, kunnen geen uitdrukking geven aan iets, dat niet bestaat. Een openbaar gebouw, dat werkelijk schoon zou zijn in onzen tijd, is een even groote absurditeit als de Drie-eenige God der Christenen of de totaal verdampte God van „moderne” geloovigen. Aangezien er echter toch openbare gebouwen moeten gebouwd worden, stadhuisen, kerken, museums, enz., daar het kapitalisme die noodig heeft, spreekt 't vanzelf, dat er telkens, wanneer zich zoo'n geval voordoet, een conflict ontstaat. Want dan komt er botsing tusschen degenen, die meer of minder vaag de overtuiging hebben, dat er iets moois behoorde gebouwd te worden, de „idealisten” onder de kapitalisten om zoo te zeggen en degenen, die op zuiver zakenstandpunt staan en alleen maar vragen: hoe krijg ik een gebouw, dat een beetje vertooning maakt?

Beiden zijn als de bourgeois, die geld heeft, en dus ook „mooie dingen” wil hebben, maar die dan, naar het toeval van zijn opvoeding of door welke toevallige omstandigheden ook, zijn paleis vult met oude meesters en den plunder van alle mogelijke beschavingen, of met de nieuwste en modernste mode op kunstgebied.

't Spreekt vanzelf, dat, hoe belangrijker het gebouw is, waar 't om gaat, er des te meer kans is op heftigen strijd. Want dan komen behalve de zoogenaamd „artistieke” — men vergeve de uitdrukking — ook nog allerlei persoonlijke, klieken,

financieele en andere belangen, sym- en antipathieën in 't spel.

Een dergelijken strijd beleven we nu in Rotterdam sinds eenigen tijd. Een zelfde strijd is nu reeds begonnen om de gebouwen op 't Binnenhof in Den Haag. En we zullen er nog meer beleven.

De heele geschiedenis heeft een lichtelijk grappigen kant. Eenerzijds zien wij, dat onze goede bourgeois en kapitalisten alles, wat ze aanraken, hopeloos vverknoeien en bederven, Ons land, met zijn opeengehoopte bevolking, met zijn geringe oppervlakte, zijn weinig groot-grondbezit, zijn schriel en bekrompen „burgerlijk” vorstenhuis, zijn ongelukkige historische overlevering, wordt steeds leelijker. Heele streken, die vroeger mooi waren, worden in dienst van het kapitalisme, letterlijk verwoest. Zoo de prachtige duinstreek tusschen Haag, Leiden, Haarlem. In de steden wedijvert men in het afbreken van wat er nog fraais uit vroegere tijden over was. Men denke maar aan Amsterdam, waar het historische middenpunt van de stad, de Dam, tot een van de afzichtelijkheden van Europa wordt. De nieuwe wijken van al onze steden blijven even afschuwelijk als twintig jaar geleden, toen men dacht dat 't top-punt in dezen bereikt was. Ja, ze worden zoo mogelijk nog steeds brutaler en poeniger, meer opdringerig en gemeen. Kortom: ons goede land, dat nog een halve eeuw geleden, in den vóór-kapitalistische tijd zoo aardig en knus, zoo schilderachtig en fraai was, is nu veelszins een oord der verschrikking geworden, voor wie eenig oog heeft.

En dat alles laat onze bourgeoisie kalmpjes passeeren. Trouwens: wat zou ze er ook aan kunnen doen?

Maar zoo bij enkele gevallen gaat er een gekakel op als in een verstoord kippenhok. En waarom? Omdat er iets moois vernield wordt? Neen, maar omdat er iets niet-moois gebouwd dreigt te worden.

Alsof dat anders mogelijk ware!

In Rotterdam is 't nu net zoo gegaan. Er moest een stadhuis komen. Toen dit vast stond, was 't ook zeker, dat 't een leelijk en duur gebouw zou worden. Wat niet wegnam, dat b.v. de reformist Spiekman, die nu hemel en aarde tracht te bewegen, omdat Zimmerman zijn mannetje er door heeft gedreven, toen met geestdrift er vóór was en allerlei groote verwachtingen koesterde, van de representatieve feesten en wat dies meer zij, die daar gehouden zouden worden, als hij en zijn makkers Wethouder zouden zijn.

We zullen de geschiedenis van de prijsvraag voor den stadhuisbouw niet ophalen. Er is bij de uitgevers W. L. en J. Brusse een keurig boekje verschenen, waarin al de documenten op deze zaak betrekking hebbende, nog eens zijn bijeengebracht. Wie er belang in stelt, kan daar alles bij elkaar vinden. Zooveel staat vast, dat Zimmerman, de burgemeester, die, om welke redenen weten we niet, een voorliefde heeft voor een architect, die te Delft hoogleeraar is, en die de stad het monsterachtige Caland-monument heeft geschonken, vast van plan was, zijn man er in te krijgen. Om dat doel te bereiken, wist hij eerst de Jury, daarna den Raad... laten we zeggen om den tuin te leiden. Evers, de bewuste architect, kreeg de opdracht. En toen begon een soort van stormpje op te steken, eerst in architecten-kringen, daarna ook in die van bovengemelde

„idealistische burgers”, daar men liever een ander gebouw had gehad.

Verleden week nu kwamen deze dames en heeren met een adres bij den Raad om... de eenmaal gedane benoeming van den architect ongedaan te maken.

Over dit adres werd een levendige discussie gevoerd, met resultaat, dat de meerderheid van den Raad, die zich niet nog meer blameeren kon, door, na eerst Zimmerman door dik en dun te hebben gevolgd, nu eensklaps weer om te slaan, het adres voor „notificatie” aannam. Het adres van deze paar dozijn dames en heeren viel dus in ieder geval een ander lot te beurt dan b.v. het adres in 1911 tot den Raad gericht inzake de Duurte en dat uitging van honderden arbeiders. Daarover werd toen geen woord gewisseld en Spiekman, die zich nu zoo bijzonder verdienstelijk maakte, in dienst van, ja van wat eigenlijk?, deed toen geen bek open. Ander resultaat was natuurlijk onmogelijk geweest.

En wij moeten als socialistten dit zeggen: we kunnen ons er niet dik over maken. Zeker: Zimmerman heeft de Raad niet erg netjes... bedonderd. Maar als Zimmerman nu eens een man van „smaak” was geweest, in plaats van, zooals blijkt, een beetje ouderwetsche kapitalist, dan zouden we er een dubbeltje om durven verdedden, dat er niet veel beters voor den dag zou zijn gekomen.

Men kan nu eenmaal van distelen geen vijgen lezen, zooals de Schrift terecht zegt.

En van het kapitalisme geen „schoone” bouwwerken verwachten. Hoogstens doelmatige fabrieken, graanpakhuizen of silo's.

En inzonder in de N. R. Ct. schreef een ingezonden stukje, waarin o.a. deze zin:

„Onze nazaten zullen zich plaatsen aan den boulevard tegenover het Rotterdamsche stadhuis, om er een indruk te ontvangen, van den tijd, waarin wij nu leven. Van onze beschaving, onzen burgerzin, ons deel aan de schoonheid, onze idealen en van het zelfbewustzijn onzer stad. Want daarvan is een stadhuis door de eeuwen heen wel degelijk een waardemeter. Een kenmerk van hetgeen er leeft in de bevolking.”

Nu, als onze nazaten het stadhuis, dat nu opgericht moet worden, aan den „boulevard”, op één rijtje met nog een paar groote gebouwen, nog zullen aanschouwen in een anderen, een beteren tijd — laten we hopen, dat ze 't dan al weer afgebroken zullen hebben — dan zullen ze inderdaad tot een conclusie komen.

De conclusie namelijk, dat er noch beschaving, noch burgerzin, noch schoonheid, noch zelfbewustzijn te vinden was in de over, overgroote massa der Rotterdamsche burgerij in den aanvang van de 20e eeuw. Dat er in de bevolking als geheel genomen, volstrekt niets leefde van besef voor al deze hogere dingen.

En als ze dat dan beseffen, dan zullen ze zich ook niet meer verwonderen over de kapitalistische onmacht van dien tijd, de onmacht om een schoon bouwwerk tot stand te brengen.

v. R.

Werft abonnees op „De Tribune”!

Vakbeweging en reformistische politiek in de Sigaren- en Tabaksindustrie.

I.

De Minister van financiën, de heer Bertling, wil de tabak belasten. De vorige regeering onder Heemskerk, heeft één debietrecht op tabak willen in het leven roepen. De internationale bond van sigaren- en tabaksbewerkeren heeft toen een agitatie probeeren te voeren tegen het debietrecht. De christelijke organisaties in het beroep, hebben onder een „recht-sche” regeering aan deze agitatie niet deelgenomen. De christelijken, de politieke troepen der coalitie, weigerden de regeering ontrouw te worden, tot schade van het belang der slecht betaalde slaven in de tabaksbedrijven. Een tabaksbelasting in welken vorm ook, hetzij als debietrecht, of naar een ander model gesneden, schaadt de industrie; de Deutsche tabaksbelasting had tot gevolg, dat duizenden in de tabaksnijverheid werkloos werden. De regeering van jonkers en kapitalisten in Duitschland was ge-noodzaakt hiermee te rekenen; zij stichtte een fonds tot steun der werkloos geworden arbeiders in ge-noemd bedrijf. Zeldzaam feit; eene regeering die een fonds sticht om de slachtoffers te steunen, gevallen door hare belastingpolitiek. Hoe zal een tabaksbe-lasting werken ten aanzien van de tabaksnijverheid ten onzent? Eerstens valt het op, dat onze tabaks- en sigaren-nijverheid veel minder kapitaalcrachtig is, dan in het naburige Duitschland. Tweedens is de organisatie der arbeiders daar, *werkelijk modern, dat is omvangrijker en strijdvaardiger — dank zij de socialistische opvoeding* — dan in Nederland. De geweldige agitatie toenmaals gevoerd door de Duit-sche arbeiders, werkzaam in genoemde nijverheid, door middel van hunnen modernen vakbond, buiten het parlement, heeft de sterke regeering mede ge-dwongen de slachtoffers te steunen.

De werking van eene belasting op tabak is dus gemakkelijk na te gaan, gezien het onderscheid tus-schen Nederlandsche en Deutsche tabaksnijverheid, zoowel met betrekking tot de ondernemers, alsmede in verhouding tot den omvang en strijdvaardigheid der arbeiders. Vestigen wij even de aandacht op eenige niet onbelangrijke details in dit verband.

De sigaren- en tabaksnijverheid, is een export-nijverheid met veel huisbedrijf. In de stad nemen de arbeiders menigmaal werk mee naar huis, op het platteland wordt het bedrijf dikwerf geheel in de woning van den arbeider en diens gezin uitgeoefend. Het sigaren fabriceren en wat daarmee verband houdt is licht van de stad te verplaatsen naar het platte land of naar een kleine plaats, waar de orga-nisatie vrijwel machteloos is; Kampen is hier o.a. een voorbeeld van. De loonen zijn dan ook in dit bedrijf ondanks alle snoeverij, zelfs in vergelijking met ongeschoolde arbeiders, zeer laag. Het sigaren-maken is zooals bekend een handwerk; de vakbe-kwame arbeider is hier nog het type. Wij spreken niet van den moordenden invloed van dit vuile, slecht betaalde werk, op de gezondheid en het leven van den arbeider.

*

De regeering van Cort van der Linden zal bij invoering eener belasting, de bestaande euvelen in het bedrijf zooveen genoemd, nog meer bestendigen, juist omdat zelfs het begin van strijd daartegen, verzwakt wordt, in de ergste mate. *De aanpassing van deze industrie in ons land bij eene tabaksbelasting, gaat in de eerste plaats ten koste van de loonen der slechtbetaalde slaven in de sigarenindustrie.* In schijn zal het publiek betalen. De werkelijkheid is zoo, dat het *minder loonende vormwerk* met slecht te verwerken tabak, meer en meer de plaats zal in-nemen van het handwerk met een beter loonend tarief. De sigarenmaker is zooals bekend, een arbeider die op stuk werkt. Dit minderwaardig product zal aan het publiek tegen denzelfden prijs worden verkocht als het product van vroeger, wat meer kosten aan den fabrikant veroorzaakte, zoowel ten aanzien van het loon als van de grondstof. In menig geval zal dit mindere voortbrengsel, zelfs tegen een hooger prijs worden aan den man gebracht. Van-daar, dat oppervlakkige waarnemers meenen, dat het publiek het zal betalen.

Natuurlijk zal het publiek betalen, maar in de allereerste plaats de arbeiders. De zaak zit zoo. De rijksdaalders die de regeering perst uit de tabak ten behoeve van het militarisme verband houdende met onze koloniale politiek zal de zwakke nijverheid moeten opbrengen, die ze weer vindt op de loonen en slechtere tabak. Uiterlijk blijft de sigaar hetzelfde. Op de binnenlandsche markt wordt de sigaar slechter en dikwerf in prijs verhoogd vanwege de „nieuwe

belasting”. Op deze markt is de goedkope sigaar, het genotmiddel van de massa. Die massa bestaat uit... arbeiders. Zoo wordt de producent in het bedrijf en de massa der arbeiders, het slachtoffer van de roofpolitiek der vrijzinnige regeering. Het is dan ook volkomen verkeerd geweest van het Hoofd-bestuur van den Internationalen tabaksbewerkeren-bond, onder een christelijke regeering met de winke-liers te willen ageeren tegen het „debietrecht”. Ook de winkeliers, de middenstand, profiteeren van prijzen ontstaan door de „nieuwe belasting” in het verband door ons aangeduid. Het is dan ook van proletarisch standpunt niet scherp genoeg te ver-oordeelen, de verbruikers te willen belasten om een nadeel voor de beoefenaars van een bepaald bedrijf te willen weren. In geen geval mag de vakvereeni-ging uitgaan van de meening, dat de fabrikanten, plus de arbeidersorganisatie, een vennootschap zijn stilzwijgend aangegaan, om het publiek te plunderen, dat is de arbeider als verbruiker van massaartikelen, in casu van goedkope tabak en sigaren.

Buitenland.

ZWEDEN.

De uitslag der algemeene verkiezingen.

De algemeene verkiezingen in Zweden, waarvan de resultaten nu eindelijk de vorige week geheel bekend zijn geworden — er bestaat evenredige vertegenwoordiging, zoodat er volgens lijsten gestemd wordt, waardoor de uitslag niet overal spoedig blijkt — hebben het volgende resultaat opgeleverd.

De rechterzijde (conservatieven) heeft 286040 stemmen gekregen (vorige verkiezing in 1911 188639); de liberalen 240718 (239497); de Arbeiderspartij 229339 (170590). De conservatieven krijgen 86 leden in de Tweede Kamer (vorige 64); de liberalen 71 (vorige 102); de Arbeiderspartij 73 (vorige 64).

Uit deze cijfers ziet men met één oogopslag, dat gewonnen hebben de conservatieven, d.w.z. de voor-standers van meer militarisme en betere verdediging — men kan in Zweden niet van imperialisme spre-ken, want 't land heeft geen koloniën en kan er ook niet naar streven; en de Arbeiderspartij. De eersten meer dan de laatste.

Verloren hebben de liberalen, de aanhangers van het afgetreden ministerie Staaff, dat zijn ontslag had genomen, toen de koning, buiten zijn constitutioneel boekje om aan de groote boerendemonstratie mee-deelde, dat hij 't inzake de defensie met de con-servatieven en niet met Staaff eens was.

Gewonnen hebben dus weer eens de consequente militaristen ten koste van de inconsequente. Want de verkiezingsstrijd heeft bijna uitsluitend over de defensie geloopt. Wat zal nu 't resultaat zijn van deze verkiezingen?

Wij hebben er reeds een keer op gewezen, dat in Zweden de militaristische elementen een uitmun-tende agitatie-stof vinden in het Russische gevaar. Niet, dat Rusland al de plannen zou koesteren, die Soen Hedin en andere conservatieve politici, het toedichten, maar wel in dezen zin, dat Rusland's geweldige militaire toerusting te land en ter zee, om en aan de Baltische Zee, ook in Finland, voor Zweden een gevaar opleveren, wanneer het tot een groote botsing in dat deel van de wereld zou komen.

Tegen dat gevaar, dat niet zoo denkbeeldig is, als men het van reformistische zijde, — ook in Den Vorwärts — heeft trachten voor te stellen, is natuurlijk slechts één middel, in Zweden gelijk elders, dat is het gewapende volk, het volksleger, democratisch georganiseerd en heel de weerbare natie omvattend. Maar daar willen de Zweedsche conservatieven zoo min aan als de liberalen, die precies even kapitalistisch zijn als de eersten, hoewel zij andere lagen der bezitters en bv. meer het mo-biele kapitaal vertegenwoordigen.

Jammer, dat de Arbeiderspartij, voor zoover ons bekend, ook niet op dezen programmeisch den nadruk legt en den strijd niet in dit teeken heeft gevoerd.

De reformistische vakvereenigingselementen, die er overwegen, onder leiding van burger Branting, willen integendeel na deze verkiezingen weer 't zelfde spel dat er al eens gespeeld is. Ze willen, dat 't conservatieve ministerie weer verdwijnt — wat natu-urlijk best is — maar dat daarvoor dan Staaff weer zou komen, en dan zouden zij Staaff onder-steunen, mits hij zich aan zijn program hield, d.w.z. geen verzwaring van de militaire lasten. Branting heeft reeds formeel het voorstel daartoe aan de liberalen gedaan. Hij is, zooals bekend, een echte blok-broeder net als ten onzent de Troelstra's, Vliegen's enz.

Verheugend is, dat ook hier de liberalen blijkbaar al meer klassebewustzijn hebben dan de Arbeiders-partij-leiders. Evenals onlangs de N. R. Ct. op het besluit van de Arb. Partij inzake de samenwerking met de liberalen geantwoord heeft, dat dit tegen het liberale principe indruishte — m. a. w., dat de liberalen eerst nog eens ernstig moeten nadenken of ze de hun aangeboden hulp op dezen voet wel aanvaarden, want den steun van de reformisten bij de herstemmingen krijgen ze immers toch, en wel gratis, zoo schijnt 't ook in Zweden te gaan.

De liberalen, althans een deel der liberale pers, voelt niets voor een ministerie, dat naar de pijpen van Branting zou moeten dansen, zelfs in dezen zin, dat 't de uitgaven voor 't militarisme niet zou mogen opdrijven.

Branting spreekt over „gemeenschappelijke” dingen van 't liberale en Arbeidersprogram.

De liberalen zijn zoo dom niet.

Die weten wel, dat er, ondanks frazen en leuzen, niets gemeenschappelijks is in het kapitalistisch en het werkersprogram, tenminste niet meer in onzen tijd.

En hoogstwaarschijnlijk zullen ze veel liever trach-ten 't met de conservatieven eens te worden, dan van het „gemeenschappelijk program” wat uit te voeren.

FRANKRIJK.

Ook hier zijn Zondag j.l. de algemeene verkie-zingen, die om de vier jaar plaats vinden, gehouden.

Wanneer men deze algemeene verkiezingen ver-gelijkt met die van 4 jaar of 8 jaar geleden (1910 en 1906), dan treft ons in de eerste plaats het ver-val van het parlementarisme, in het land van de burgerlijke Revoluties het meest zichtbaar.

Nog in 1906 werd de strijd tusschen de burger-lijke partijen om beginselen en zaken, om de richting gevoerd, waarin de Republiek zich zou bewegen. In 1910 zelfs was dit nog min of meer 't geval. Nu is daar geen spoor meer van over.

De imperialistische ontwikkeling der laatste jaren, gevoegd bij de toenemende macht van het groote financieele kapitaal, heeft de burgerlijke partijen, voor zoover ze niet aan de uiterste rechterzijde staan, d.w.z. deelen van Frankrijk vertegenwoordigen, waar het kapitalisme zijn invloed nog bijna niet heeft doen gevoelen, tot een door- en in elkaar vloeiende massa, tot een soort brei vermengd, waar-van men de bestanddeelen niet meer nauwkeurig kan waarnemen.

De leuzen en frasen dekken hoe langer hoe minder werkelijke programma's en plannen. De voor 8 jaar nog op 't toppunt van haar macht staande radicale en radico-socialistische partijen; de partijen, die de Scheiding van Kerk en Staat, zij 't ook onvolledig, hebben doorgevoerd, die sinds de Dreyfus-crisis Frankrijk jaren lang geregeerd hebben, zijn in vollen staat van ontbinding. De radicalen, die verleden jaar op hun congres te Pau besloten, zich tegen de wet op den driejarigen dienstplicht en voor een werkelijke inkomsten-belasting te verklaren, zijn reeds in den verkiezingsstrijd smadelijk uiteen gevallen. Honderden hunner officieele kandidaten hebben open-lijk tegen het „program” hunner eigen partij ge-sproken en geschreven, wat niet wegneemt, dat de „radicale comités” hen gesteund en erkend hebben.

In die omstandigheden is de strijd der burgerlijke partijen geheel geworden een strijd van klieken en personen, die, hoe minder ze beginselen vertegen-woordigen, des te feller elkaar bekampen. Het gaat om den buit, om de staatsruif, om de ontzaglijke persoonlijke en andere voordeelen, die het bewind over een schatrijke wereldmacht, het rijkste wereld-rijk van onzen tijd, dat over een gebied beschikt, grooter dan zelfs Rome ooit heeft bezeten, mee-brengt. In dien strijd komen de meest beginsel-loozen, de moreel laagst staanden, degenen, die de echte wolvenmoraal der kapitalistische wereld hul-digen, het gemakkelijkst aan de spits. Een Caillaux, Barthou, maar vooral een Briand en Millerand zijn er de typen van. Nooit nog is Frankrijk door zulk een bende van renegaten van het laagste allooi uit-gebuit. Om hun evenbeeld te vinden moet men al naar de Russische beroeps misdadigers of de scha-vuiten, die Fammany Hall groot hebben gemaakt, gaan.

Zoo kan 't ons ook niet verwonderen, dat een zekere onverschilligheid in den verkiezingsstrijd merkbaar was. Die onverschilligheid gaat niet zoo ver als bij ons, waar vele arbeiders niet stemmen uit louter achterlijkheid. De Fransche arbeider weet in ieder geval, dat hij, door niet te stemmen, de zaak niet beter maakt. Maar voor de niet-socialis-tische kiezers wordt de keuze tusschen de verschil-lende burgerlijke kandidaten steeds meer een kwestie,

wie hun plaatselijk de meeste voordeelen biedt. En dit draagt er niet toe bij den verkiezingstrijd op een hooger peil te brengen.

De uitslag der verkiezingen voor zoover nu bekend, is, dat 1e. de Geunificeerde Socialistische Partij flink schijnt te hebben gewonnen. Dit is in ieder geval reeds zeker een bewijs, dat arbeiders en boeren haar onverzoonlijken strijd tegen imperialisme en den driejarigen dienstplicht hebben begrepen en goedgekeurd.

Voor de rest schijnt 't nog onzeker, wie er van de burgerlijke groepen gewonnen of verloren heeft, m. a. w. of na de verkiezingen, een uitgesproken radicaal kabinet dan wel een meer Briandistisch of Barthou-istisch zal komen, dat naar vreedzame samenwerking van alle, ook de conservatiefste, elementen der Fransche bourgeoisie zal streven.

Het spreekt vanzelf, dat hervormingen, werkelijke hervormingen van de komende Kamer zoo weinig zijn te verwachten als van de vorige. Misschien zal de Evenredige Vertegenwoordiging nu meer kans krijgen. Maar de groote kwestie blijft, hoe de ontzaglijke tekorten van het Imperialisme te dekken, zonder de geldbourgeoisie te zeer te treffen en zonder het proletariaat al te brutaal nieuwe lasten op te leggen. v. R.

Akeligheid.

Eens, en 't komt er weinig op aan waar 't voorviel, was er staking.

De arbeiders trokken in dichte drommen door de straten en betoogden voor verbeteringen of voor de verovering hunner rechten.

Hetgeen zij deden was wettig.

Doch, wanneer het geldt voorrechten te behouden en de slavernij van het volk te doen voortduren, kennen regeerders en hunne klik zelden wettelijkheid meer.

Zoo gebeurde het weerom.

Woedend omdat de werklui uit het harnas durfden treden en zoo stout waren de stem te verheffen, drukten de achteruitkruipersbladen venijnige artikels die de betoogers voor janhagel en bloeddorstige omwentelaars uitmaakten. De reaktionnaire politieke mannen drongen aan opdat de beweging onmiddellijk beteugeld zou worden. De geestelijkheid sprak, achter de schermen, in denzelfden zin. Alles wat luiaardt, uitbuit en geniet, spande te samen om de stakers te bevechten.

De opgejaagde regeerders zonden soldaten en burgerwachten om de arbeiders uiteen te drijven.

Wat misdeden deze?

Niemendalle!

Doch, in de verkankerde kapitalistische maatschappij gaat het zoo: zij die geld hebben, hebben alle voorrechten; zij die zich kapot werken en niets bezitten, krijgen niet eens hunne rechten.

Durven zij ze eischen, men zendt soldaten.

Er werd dus aan de stakers geboden uiteen te gaan.

De werklieden weigerden.

"Vuur!" gebod iemand.

Een afschuwelijk gehuil verhief zich uit de volksmassa. Een tiental menschen vielen. Daarvan waren drie dooden en zeven doodelijk gekwetsten.

Een der laatste had de macht nog zich op de knieën te richten, de vuist naar de soldaten uit te steken en eene vermaledijding uit te roepen:

"Weest verdoemd!"

Het tooneel was ontzettend.

Maar iets dat die ontzetting nog vermeerderde was het feit dat een der soldaten die geschoten hadden, eensklaps verbleekte toen de zeltogende gekwetste, die juist tegenover hem stond, voor goed neerviel.

Hij slaakte een hartverscheurende kreet, liet zijn geweer vallen en ijde als een dolzinnige weg.

Wat was er dan?

Ja, er was dat hij in dien zeltogenden arbeider, die recht tegenover hem werd dood geschoten, zijn eigen broeder had herkend...

Zijn eigen broeder!

En sedert toen is de soldaat verdwenen. Waar hij is of wat hij doet weet niemand. Hij verdrong zich misschien uit verdriet of hij worstelt misschien in de wijde wereld met zijn geweten...

G. VINCART.

Ondernemersdom en Parlementarisme.

Dat het Parlementarisme in de kringen van het Ondernemersdom niet hoog aangeschreven staat, is een reeds lang bekend feit. Zij ook het Parlementarisme een schepping van de klasse der kapitalisten, mogen dezen ook in vroegeren tijd met de heerschappij van het Parlement gedweept hebben en haar in eenige landen ook hebben verwezenlijkt: sedert het proletariaat het Parlementarisme voor zijn strijd met goed gevolg gebruikt, is het juist omgekeerd geworden. Allereerst in de kringen die in den klassestrijd leidend optreden, onder de groot-industriëlen en scherpshijpers weet men zich niet genoeg te goed te doen aan uitdrukkingen van minachting over het Parlementarisme. Ongetwijfeld hoort men ook hier en daar andere stemmen. Walther Rathenau leider van het algemeene Electriciteitswezen, wees er kort geleden op — in een vergelijking tusschen de Deutsche en Fransche politiek, de eerste zonder, de tweede met resultaat —, dat het buigzame Parlementarisme vanzelf een uitgezochte verzameling van geschikte krachten van alle soort oplevert, terwijl het Deutsche regeeringssysteem door door zijn stijfheid een belangrijk gebrek aan talenten vertoont. Maar deze volkomen juiste opmerking bewijst alleen, dat ook het Deutsche absolutisme voor het Kapitaal zijn schaduwzijden heeft, zooals in deze slechte wereld niets volkomen is. Zoolang het kapitaal een krachtige regeeringsmacht, die het tegen het voorwaartsdringende proletariaat beschermt, als eerste levensvoorwaarde gevoelt zal de heerschappij van het Parlement 't weinig aantrekkelijk voorkomen.

Hoe een ondernemersgeest deze afkeer van het Parlementarisme tot een mooie theorie verwerkt, kan met het best lezen in het werkgeversblad, de „Arbeitgeber Zeitung". Het principe van het Parlementarisme is de agitatie, die de meerderheid voor zich tracht te winnen, terwijl ze de massa met groote woorden bewerkt. Hier heerscht eenzijdigheid en oppervlakkigheid, daar het niet op werkelijk vormen, maar op het winnen en ringeloozen van de menigte aankomt.

Daarentegen is het principe van de productieve arbeid de organisatie, die waarden tracht te scheppen; hier moet deugdelijkheid en grondigheid heerschen, zonder welke geen practisch resultaat is te verkrijgen. In de politiek van het parlementarisme, kan de kletsjer en mooiprater op den voorgrond treden; in de productie moet het bewijs van de geschiktheid iets tot stand te kunnen brengen geleverd worden, daar helpt geen opgeblazenheid, daar is juist het tegenovergestelde nodig, namelijk grondige kennis. In het Parlement vechten 400 eenzijdig ontwikkelde koppen tegen elkaar, heffen elkaar op en brengen niets tot stand, omdat agitatie hun hoofddoel is. In de productie worden de elkaar aanvullende krachten in de juiste richting samengevoegd; een bedrijf dat uiteengegiteerd in plaats van samen georganiseerd wordt kan niet gedijen. Daar worden de tegenstellingen opzettelijk verscherpt, hier worden ze door de organisatie van de arbeid vereffend.

Dat dit alles onjuist is en niet met de werkelijkheid overeenstemt zal niemand kunnen beweren. Maar er zit toch in de boosaardige uitingen over de opgeblazenheid in het parlement groote on dankbaarheid tegen de burgerlijke parlementariërs. Deze sloven zich in 't zweet huns aanschijns uit, de volksmassa, die onder de druk van het kapitalisme zucht, onderworpen en tevreden te houden — een vervloekt moeilijke taak! En nu wordt hun als loon de „Weltfremdheit" (van niets op de hoogte zijn) van het moderne Parlementarisme betuigd, omdat het „steeds minder in staat is de economische en sociale vragen te behandelen, die de geweldige groei van de (Duitsche) productie veroorzaakt heeft". Ja, de productie! Als het alleen om goederen ging! De heeren ondernemers vergeten, dat ze ook met levende menschen te doen hebben. De fabrieken en stoommachines, de kanonnen en vestingen, in 't kort *het doode materiaal* aan te passen aan de behoefte van de stijgende „goederen productie" onder de geweldige economische ontwikkeling van Duitschland, is geen kunst; daarvoor is niet veel politiek nodig. Maar de menschenmassa daaraan aan te passen, ervoor te zorgen dat de ondergaande klein-burgers, de in reuzenlegers gepreste en gedilde volkskinderen, de door beschermende rechten en belasting gedrukte arbeiders, de hevig uitgebuite en de door voortdurende gevaren bedreigde proletariërs, dat alles kalm aannemen, hun opflinkerende oppositie te sussen, hun geest met oude en nieuwe frasen te benevelen — dat is veel moeilijker, dat

eischt de kromme wegen van de burgerlijke politiek, daartoe is agitatie en lawaai noodig. Het burgerlijke Parlementarisme heeft de taak de tegenstand op te heffen, die anders de koppigheid, het vooroordeel en groeiend klassewustzijn der menschen, aan de „zegenrijke" ontwikkeling van het groot-kapitalisme in den weg zouden stellen. Er is soms een werkelijk toegeven, een sociale wet noodig, en altijd moet men de uitgebuiten naar den mond praten met frasen. De ondernemers die gewoon zijn de menschen te beschouwen als doode, willooze waren, maken zich boos over deze „Weltfremdheit". In hun eigen wereldkonde zien ze niet, dat hun „goederenproductie", zonder het toedoen der burgerlijke parlementariërs niet lang zou duren. Deze trouwe dienaars van het kapitaal mogen zich daarom in hun miskenden, zwaren arbeid ermee troosten, dat ondank 's werelds loon is.

Maar de vijandschap van de kapitalisten tegen het parlementarisme, heeft nog een andere, veel echtere kern. Achter de wrevol over het handelen en parlementeeren van hunne dienaren, dat ze niet begrijpen, steekt een diepe haat tegen het Parlementarisme, als socialistisch strijdmiddel. De werkplaats die „uiteengegiteerd in plaats van samengeorganiseerd" wordt is geen abstract voorbeeld; in het stuk, waaruit we deze beschouwingen halen, wordt eigenlijk tegen de kollektieve kontrakten geagiteerd, die als een toepassing van het parlementair principe op de werkplaats worden aangeduid. Hier de ondernemer die de krachten van arbeiders en ingenieurs van allerlei aard tot productief voortbrengen organiseert, daar de vertegenwoordiger der vakvereniging, die door zijn klassestrijdwoorden, die schoone eenheid uiteenrukt en zodoende de productie tegenhoudt. Dat is de zelf-doorleefde praktijk, die de kapitalist bedoelt, als hij zoo mooi artikels schrijft over het verschil tusschen het parlementair principe van de agitatie en het productieve principe van de organisatie. Zijne „samenvatting van het bijelkaar behoorende" zijn „vereffening van tegenstellingen door organisatie", is alleen maar een andere naam voor het in — eigen huis baas — zijn, dat de tegenstrijdige belangen van de arbeiders niet wil laten uitkomen tegenover zijne belangen, om zooveel mogelijk voordeel te trekken.

Als de ondernemer de „werkelijk waardeschepende organisatie" aanprijst en ook de bekwaamheid die daarvoor noodig is, dan spreekt hij geheel in den geest van het kapitalisme, waarvoor waardeschepende d.w.z. meerwaarde scheppen het hoogste doel is van de heele wereld. Aan het geluk der menschen wordt niet gedacht. Zeker, goederenproductie is noodig, het scheppen van gebruikswaarden is de grondslag van het menschelijk zijn. En in eene maatschappij, die voor de behoeften der menschen voortbrengt, is de arbeid een bron van geluk, en gelden voor het productieve-scheppen alle lofspraken, die het blad van de werkgevers, ten onrechte, verkwt aan de tegenwoordige arbeidersorganisatie. Maar nu is de arbeid voor de massa nog eene kwellende slavernij, een ondragelijke uitbuiting, een dor, rusteloos afgejakkerd worden voor ander voordeel. In het arbeidsproces ligt een scherpe tegenstelling, een diepe scheur gaat er doorheen; hier wordt niet uiteen geagiteerd, wat organisch bij elkaar behoort, maar omgekeerd vereenigt de dwangorganisatie kunstmatig vijandelijke tegenstellingen. Wat het ondernemersblad als parlementair principe aanwijst, is het op den voorgrond treden der klasstegenstelling en van den klassestrijd die de geheele maatschappij en ook iedere werkplaats doordringen.

Het is volkomen juist en natuurlijk, dat kapitalisten in het Parlementarisme juist datgene haten, wat voor het proletariaat zijne grootste waarde vormt, zijn rol n.l. als werktuig van den klassestrijd. Alleen beschouwen zij daarbij het uiterlijke verschijnsel als het werkelijke uitgangspunt; terwijl ze het vakverenigingsoptreden van hunne arbeiders voor een gevolg houden van opstokende, parlementaire frasen, komt omgekeerd in de parlementaire agitatie en strijd alleen de klasstegenstelling uit, die in de fabriek zelf, in het productieproces wortelt A. P.

Amendementen.

Amendementen op de kongresvoorstellen moeten bij het partijsecretariaat worden ingezonden vóór 8 Mei.

Tevens moeten op die datum de kandidaten opgegeven worden voor: 1) Voorzitter, 2) Sekretaris, 3) ander lid van het D. B., 4) overige leden van het P. B.

De kandidaten voor de 3 eerstgenoemde functies moeten te Amsterdam wonen. De overige kandidaten moeten buiten Amsterdam woonachtig zijn.

De afdelingen worden verzocht op deze bepalingen en termijnen uitdrukkelijk te letten.

Steunt de stakers en uitgeslotenen in Almelo, Den Bosch en Zaandam.

Politiek en Polemieek.

Indirekte belasting.

De politieke bedriegers, die zich vrijzinnigen noemen — onze parlementaire kroniekschrijver wees er reeds op —, vinden *allen* dat ook indirecte belastingen geheven moeten worden, al deden de liberalen verkiezingen alsof zij enkel voor directe belastingen waren, en al zijn de heeren het nog niet eens, over het moment waarop de indirecte belastingen zullen moeten komen.

Het is daarom van belang even de vinger te leggen op de manier waarop B.(os) in het officieel orgaan van de V. D. B. de *Vrijz. Demokraat* van 2 Mei, dit aan zijn „radikale” kiezers komt mededeelen.

„Maar evenmin is er iemand in die zelfde groep (de Vrijz. Dem. n.l.), die zich niet ten volle de vrijheid voorbehoudt om, indien de middelen niet voldoende vloeien, toekomstige belangrijke maatregelen groote uitgaven medebrengen, erge tegenval in de kosten van hervormingen de financiën wederom in de war zou sturen, zoo noodig ook aan indirecte middelen zijn stem te geven, wanneer verhooging van directe belastingen niet wel meer mogelijk is”

Jezwietischer kan toch ook een klerikaal niet schrijven, dan de „gevierde” vrijzinnige Dr. Bos. En de heer Bos zet dan verder uiteen dat de heeren van de concentratie het op dit punt eigenlijk met mekaar eens zijn, — wat onzerzijds reeds vóór 1913 gekonstateerd werd.

Natuurlijk eindigt de eerlijke Bos met het spook van het klerikale beschermende tarief voor de dag te halen, en er zijn er zeker nog tal van kleine luiden en arbeiders die uit vrees voor dit *spook* eener verbruiksbelasting maar liever de liberale *werkelijkheid* — der verbruiksbelastingen zullen kiezen. Zoo is nu eenmaal de politieke opvoeding die de Arb. Partij den kleinen man in Nederland heeft gegeven.

Wp.

Kongres-Voorstellen.

(Ingezonden.)

Het voorstel Enschedee.

Wp. komt in *De Tribune* van 25 April ons zijn advies geven over een paar Kongres-voorstellen, n.l. het voorstel Groningen inzake Meibetoging, en het voorstel Enschedee, luidende: voortaan de kandidaten der S. D. A. P. bij herstemmingen niet meer te steunen. Het valt direct op, als men het advies van Wp. leest dat er iets aan hapert. Wij zijn gewoon Wp. met meer beslistheid te zien optreden het klemmende betoog, hem zoo geheel eigen, ontbreekt thans. Ik zal aantoonen waarom hij niet zoo beslist kan optreden in deze, en daarvoor behandelen zijn kritiek op het meest op den voorgrond tredende voorstel, van Enschedee. Wp. betoogt dat wij ons niet mogen laten leiden door onze afkeer van de verkeerde taktiek der z.g. S. D. Arb. Partij, ofschoon wij haar *principeel* en *praktisch* moeten bestrijden omdat zij zich van het socialisme af beweegt... Zeer juist.

We moeten ons bij al onze daden laten leiden, niet door afkeer van de S. D. A. P. maar door ons socialistisch inzicht, en we moeten bij al onze besluiten vragen, is het in het belang van het socialisme dat wij zulks doen. We kunnen en mogen de S. D. A. P. niet steunen in de richting waarin zij zich beweegt. Steunen we haar wel dan zijn we mede verantwoordelijk voor haar anti-socialistische daden, want anti-socialistisch is het optreden der S. D. A. P. inzake de onderwijkswestie. Zij laat de internationale eisch van de kosteloze verplichte neutrale staatschool niet alleen vallen, maar bestrijdt dien eisch. Voert de S. D. A. P. actie voor den klasse-eisch, een premievrij staatspensioen? Neen, ook hier verloochent zij het socialistisch en klassestandpunt en zal straks voor de armenzorg van Treub stemmen met mischien eenige verbeteringen er in. Strijdt de S. D. A. P. socialistisch tegen militarisme en imperialisme? Hoort men de stem van het socialisme in de belastingdebatten in de 2e kamer? Neen, partijgenooten, de liberale kiesvereniging S. D. A. P., (zooals Wp. haar terecht noemde) konkel wat met hun nauwste geestverwanten de z.g. vrijzinnigen om wat zeteltjes en baantjes en verraadt daarvoor het socialisme.

Welnu, als wij voortgaan de S. D. A. P. te steunen bij herstemmingen, of, waar wij geen kandidaat kunnen stellen, bij eerste stemming, helpen wij mede, en zijn wij verantwoordelijk voor hun daden. Zoolang wij hen steunen, zijn wij mede verantwoordelijk voor het optreden van een ter Laan, Wibaut, van Kol, van Leeuwen en hoe al die politieke kunstmakers nog meer mogen heeten. Maar nu het voornaamste.

Het algemeen Kiesrecht. De S. D. A. P. wil het algemeen kiesrecht. Jawel, maar wil zij den strijd voor het algemeen kiesrecht? Neen, partijgenooten. Zij wil het A. K. het staat zelfs op papier bij hun, maar strijden? Neen, zij wil het hopen. Koopen van de liberalen, die zij betaalt door hen te helpen in hun strijd tegen het socialisme. Daar laat zij de schoolstrijd voor varen, een van de beste socialistische eischen; daarvoor geeft zij den strijd voor staatspensioen op, daarvoor strijdt zij niet meer tegen het imperialisme en daarvoor zal zij zelfs voor het militarisme stemmen. Al deze dingen mogen ondergeschikt zijn aan het A. K., als wij het A. K. moeten krijgen tegen dien prijs, dan, waarde partijgenooten, dan nog maar geen A. K.

Ik laat het aan Wp. over te bewijzen dat de S. D. A. P. iets doen wil, d. w. z. wil strijden voor het A. K. Als Wp. durft beweren, dat wij zelfs voor een regeeringskandidaat zouden stemmen die ons werkelijk democratisch kiesrecht wil brengen, dan moet ik zeggen dat zullen we niet, want als we dat deden kochten we het A. K. ten koste van militarisme enz.

We maken geen herstemmingsresoluties voor gevallen die er nog niet zijn. Zeer juist, maar de gevallen zijn er. Samenwerking tusschen S. D. A. P. en hare zusterpartij de liberalen, bij de verkiezing voor de staten in 4 provincies. Och partijgenooten als het noodig was dan zou men samenwerken in elf provincies.

Geen blok met de liberalen zoover is het nog niet zegt Wp. Maar laten wij als socialistische zaken nuchter beschouwen. Nog zijn ze niet door een papieren overeenkomst aan elkander verbonden, nog veroorloven zij zich de luxe elkander te bestrijden af en toe, maar de samenwerking is er, socialistische eischen worden er aan opgeofferd, steun aan dit bij uitstek kapitalistisch kabinet heeft de S. D. A. P. openlijk toegezegd, en dat alles terwille van het A. K. Onze jeugdige kinderen zullen ze overleveren aan de volksverdomming (zooals Troelstra zoo knap kon brullen), onze jongens als milicieu naar zee en Indie sturen en dat alles terwille van het A. K. Neen partijgenooten zoo willen wij het A. K. niet.

Welnu als wij de S. D. A. P. steunen terwille van het A. K. dan doen we daaraan mee. We moeten niet gaan zeggen, dat het zoo ver nog niet is, want het kapitalisme viert hoogtij geholpen door de S. D. A. P. hier zijdelings daar openlijk, terwijl er van strijd voor het socialisme niets is te bespeuren. Daarom moeten we het voorstel Enschedee aannemen Enschedee stoort zich niet aan kleine overwegingen, stoort zich niet aan wat de S. D. A. P. wel wil, ziet slechts wat zij is en doet en komt zeer logisch tot het besluit dat wij hebben afgedaan met de S. D. A. P. Wp. noemt het klassekarakter der S. D. A. P. Zie slecht naar de zeelieden en bouwvakstakingen, en oordeel dan.

We zullen van twee kwaden, de minste kiezen. Neen, we zullen niet kiezen want wat is het kleinste kwaad? De S. D. A. P. kan vooral in gemeenteraden nog wel kleine verbeteringen voor de arbeiders bereiken en is niet precies het zelfde als een burgerlijke partij zegt Wp. Neen partijgenooten de S. D. A. P. is niet het zelfde als een burgerlijke partij, ze kan verbeteringen bereiken. Maar de manier waarop. Worden die verbeteringen niet te duur betaald, worden ze niet met wederdiensten gekocht of worden ze door socialistischen strijd verkregen? Is het niet gevaarlijk dat personen als socialist optreden en onder dat mom allerlei kapitalistische belangen dienen. Kom Wp., toon ons het socialistisch werk van de gemeenteraadsliden der Arb. Partij. Er worden in onze partij nog meer argumenten aangevoerd n.l. we zullen zoo geïsoleerd staan en de S. D. A. P. doet haar onsocialistische daden onbewust, of de groote massa harer leden is onbewust en daarom mogen we haar niet afstooten. Hoe we staan of komen te staan doet niets ter zake. We staan als de eenige strijders voor het socialisme toch reeds geïsoleerd en strijdend voor het socialisme zullen we de arbeiders tot ons trekken.

We moeten invloed op de arbeiders krijgen maar niet ten koste van het socialisme. We moeten niet de S. D. A. P. volgen in al haar duikelingen, dat is geen socialisme. De S. D. A. P. is wel degelijk bewust van hetgeen zij doet, dat moeten we aannemen en daar getuigt haar overleg van, waarmee zij haar daden doet.

Niet hals over kop stort zij zich in haar politieke knoeierijen, stap voor stap en wel overwogen doen zij hun daden en trekken de massa mee die nog niet bij hun zijn aangesloten. Steunen we hen bij verkiezingen dan steunen we hen in hun gekonkel met het kapitalisme en zijn we mede schuldig.

Electr. Drukkerij „De Strijd”, Gyabr. v. Aemstelstr. 32, Amst.

Aangenomen dat zij onbewust handelt (maar dat moet bewezen worden) dan zijn wij de eenige schuldigen daar wij, bewust van hun onsocialistisch handelen, hen steunen. Komt partijgenooten overdenk de zaken rustig en nuchter en laat u niet leiden door wat de S. D. A. P. wel wil, maar beschouwt wat zij is en doet en handelt daarna. Niet wij zijn de schuld van deze algeheele verwijdering. Het is de S. D. A. P. die sinds jaren van het socialisme af marcheert. Stemt daarom voor het voorstel Enschedee in het belang van het socialisme.

Het voorstel Enschedee dient volgenderwijs gemendeerd: te lezen in plaats van herstemmingen verkiezingen

C. J. v. R.

Van de Afdelingen.

Amsterdam. De Meibetoging op den middag van den eersten Mei had de betoging plaats, van den A. B. B. en Arb. Partij, voor den wettelijken achtrendag en het algemeen kiesrecht. Naar verhouding van de sterkte onzer afdeling, waren onze partijgenooten niet slecht opgekomen. De deelname was echter niet zoo, als ze had kunnen zijn, van onze zijde! Een avond ommeegang met fakkels, waarvoor men niet het werk behoeft te laten rusten, lokt blijkbaar meer aan. Dit geldt trouwens voor de geheele betoging dit jaar in de hoofdstad. Het geheel van den stoet, bij den afmarsch uit den tuin van het paleis, was niet omvangrijk; de opkomst was slecht. Van geestdrift zeer weinig te ontdekken. Voor deze keer zien wij dit niet alleen. In *Het Volk* leest men het ook, behalve in het „hoofdartikel”, waar men op de gewone wijze aan het opsnijden is. Van dit puikje van een dubbeltjesblad kan men overigens zeggen met Heine: De auteur went ten slotte wel aan zijn publiek, en denkt dat het een verstandig weten is. Verachting voor de lezers in de hoogste mate is het immers, in het verslag juist het tegendeel te kunnen lezen, van wat in het „hoofdartikel” wordt beweerd. De geringe deelname was opvallend. De verslaggever heeft natuurlijk een „kop van jut” gevonden; hij vindt n.b. „trottoirleden” uit om de geringe opkomst te verdoezelen. Het feit omschrijft de verslaggever, de heer J. J. de Roode, volgenderwijs: „hadden zij (de toeschouwers aan den kant) hun plaats ingenomen achter hun vaandelen, de stoet zelf zou, behalve een indruk van schoonheid, ook een indruk van macht hebben achtergelaten”. Wij cursiveeren.

Even verder zegt de reporter in het verslag: „Maar ook afgezien van de dringende trottoirleden (wat een drogredenen!) telde de optocht nog *ettelijke duizendtallen betoogers*.” Wij cursiveeren opnieuw. Ettelijke duizendtallen in de hoofdstad, waar volgens de soliede rekening van den A. B. B. de moderne bonden 25413 leden tellen. In een stad waar de arbeiderspartij 3 parlamentsleden heeft, 1 wethouder gezwegen van de raadsleden en 8000 leden van „de” partij. Op den 25sten verjaardag der Meibetoging hebben zij dus niet eene betoging op den middag van den 1sten Mei kunnen houden, die een „indruk van macht (kan) achterlaten”. Wel een „indruk van schoonheid” door praalwagens; de smaak is er, om er over te verschillen. En alzoo zult gij in het laatst der dagen vreemde gezichten zien, want dan zal de heer J. J. de Roode een tikje waarheid schrijven in... *Het Volk*.

„De Zaaier”.

Amsterdam. Verleden week Donderdag hield de afdeling een openbare cursusvergadering, waar Mevr. Mensing sprak over de betekenis van de 1ste Meiviering. De vergadering was goed bezocht. Een lid van de Christ. Jongel. Vereen. „Exselsior” maakte eenige opmerkingen. Hij meende dat er nooit gelijkheid zal kunnen bestaan. Mevr. Mensing beantwoordde de opmerker afdoende, met aan te toonen, wat de socialistische ondergelijkheid verstaan. Wij wonnen twee leden.

Korrespondentie. Een artikel over de pest-interpellatie moest nog blijven liggen.

Heden overleed onze beste Vader en Behuwdvader

COENRAAD ENDT,

in den ouderdom van 71 jaar.

G. ENDT.

B. C. ENDT—BON.

D. A. VAN DER WAERDEN—ENDT.

Dr. TH. VAN DER WAERDEN.

Amsterdam, 4 Mei 1914.